

ОМАЖ СЛОБОДИ

(Франко Бушић : *Секрет протуконклава*, ДАД Анти – Удруга за промицање Експерименталне Умјетности, Сплит, 2014.)

Замислите нову реч за свако појединачно уметничко дело! У свакоме од њих појављује се друга боја, и за свако од њих створени су други нерви у механизму човека.

У најновијој песничкој књизи: *Секрет протуконклава*, Франка Бушића (Сплит, 1971.) врсног и признатог песника, темпераментног прегаоца кога не треба да брине конкретна вредност суда књижевних ауторитета, сликара и мултимедијалног уметника, само једна нова реч би била недостојна његовог досадашњег опуса и несумњивог значаја у савременој хрватској поезији тако да је најсврхисходније посегнути за оним што већ постоји. Громогласни урлик и непристајање на пасиван однос према догађајима из ближег и даљег окружења су те речи, те водиле и путокази, које у обиљу боја искрслих из сваког стиха понаособ заокружују нагон Франка Бушића за певањем. Ишчитавањем првих песама из књиге: *Секрет протуконклава*, више је него јасно да та снажна и незаустављива потреба није настала зарад личне славе већ због добра других, због оних којима је, одвећ, далека неподношљива лакоћа посматрања.

Разабрати јединство у разноврсности не значи ништа друго до открити суштину, а откривање суштине најпоузданији је показатељ интелигенције. Највиши степен интелигенције је форма. А форма је симетрија, ред и одређеност и то су, свакако, најбитнија својства и лепоте и хармоније.

За поезију човек треба да буде посебно обдарен, мора бити способан да добро уочава и, неретко, да се уживљава у доживљаје које описује. Он мора бити у стању не само да види призоре о којима пева као да су му непосредно пред очима, него и његово тело мора чинити покрете које захтева људска драма или радост живљења, а и једно и друго свој пуни облик производи, искључиво, уметникова машта. То је тип песника који ће дати уверљиву слику, метафору, усхићење. Нужно је да тај и такав песник у стваралачком процесу живи животом порода свог мозга. Човек са урођеном способношћу да узима разне облике је поета ма којом се врстом уметности бавио.

У песми која отвара књигу: *Секрет протуконклава – Бијег од страхова*, Бушићева полемичка агресивност са ужасима, отуђењима и обезгљуђењем најављује улазак у ринг песника коме судија никада не одброји до десет. Нема потребе за тим. Такви поетски боксери брзо се дижу и настављају да доказују да

сва ружна лица живота могу да се претопе у емоционалну вредност што је доказ више за тврдњу да је песник као и земља; може произвести само оно за шта је добио семе.

Франко Бушић у свом песничком ангажману сасвим сигурно не припада оној врсти аутора који не знају да ли се више плаше сопствене хрбрости или не могу храбро да признају сопствени страх.

У песми: *Отимају дјеци сендвиче из руке*, песник се отворено и немилосрдно супротставља свему оном што унижава животна окрепљења и воздигнућа. Један графит са берлинског зида гласи: *Глупост не ослобађа од мишљења*. Овде би требало додати амандман: него баш напротив. Као што се увек први за реч јаве они који немају шта да кажу тако су и не тако малобројни појединци ограничених домета а необуздане маште, увек спремни на спектакуларне подвиге којима ће задивити човечанство.

У песмама Франка Бушића у којима су доминатни мотиви сачињени од мозаика социолошког, културолошког, моралног и урбаног посрнућа на развалинама прошлости настале са илузијом да ће поглед на светлију будућност бити ближи и јаснији, не може се ни седети ни сунчати јер нема ни столица ни сунца. У таквим условима, а срећом по форму и концептуалну есенцију, Франко Бушић се одлучио за корачање кроз слике Тицијанове једноставности, не моралишући, презирићи нечињење. Ипак, студиозни и рашчлањујући поглед на свеколике рушевине, од душе па до виших спратова зла или немара најбоље се изоштрава у доколици. Доколица собом носи многе битне предности у односу на живот саткан од обавеза и брзог ритма коју доноси драма свакодневице. Франко Бушић као и многи самосвојни песници веома добро зна да су за стварање добре песничке књиге потребна два елемента: слобода и одморан човек. Он је од оних песника који без зазора и потуно природно демистификује појаве у оној мери колико и сопствену појавност, и баш због тога неизбежно заслужује епитет бунтовног и бескомпромисног ствараоца, чистог и прецизног ума и језика.

У песми *Посљедњи Хашашин* приметно је концизно маршевско корачање у реалитет ускраћен имагинативних импулса, сасвим својствено веку у којем живимо. Али, тек смо почели да га осећамо на кожи и под прстима (смело бих устврдио да су досадашњи векови почињали оптимизмом, а завршавали песимизмом што је већ сасвим довољно јасно да имамо посла са наopakим столећем). Ко зна шта нам се још може десити до његовог истека. Можда нека нова инквизиција? Можда нека нова спиритуализација или, пак, морализација уметности?

Колико год песме из књиге: *Секрет протуконклава* биле горке, бруталне, немилосрдне, декадентне све њих везује једна жица – љубав. Не љубав из романтичарских побуда, не љубав која ће несвесно наивна славити живот и онда када нема шта да се слави, не љубав која је љигаво слаткаста и комерцијализована захваљујући мору просутих имбецилних флоскула са намером да постану дефиниције. Не, то никако не. Бушић категорију љубави поистовећује са категоријом слободе али ненаметљиво чак, можда, и случајно. Једна песма ако није испевана из љубави према њој никада неће бити тачна, а ако је исписана из љубави – никада неће бити погрешно приказана, јер су деформације љубави верније него и највећа математичка тачност.

Песмом *Барба ВС. триста* стаљиниста, највише долази до изражаја Бушићев панкерски и андерграудски бунт, без жеље да се прилагоди системској слаткоречивости, без намере да се интелектуално проституише са лажним ауторитетима, слепим вођама и умишљеним месијама. То је, заправо, прави Франко Бушић и баш ту, у идеалу побуне и пркоса, а идеал је, најчешће, племенита једноставност и спокојна величанственост, он исписује омаж слободи. Омаж који читаоцу даје могућност да спозна унутрашњи и спољни смисао слободе. Унутрашњи мора бити способан да замисли, а спољашњи се нуди формом и бојом. Укусом под непцима.

Бушић сасвим добро разуме да је уметникова функција на овом свету да буде створење које види и трепери, тако нежан и осетљив инструмент, да ниједна сенка, ниједан колорит, ниједан тон, ниједан пролазни и тренутни изглед видљивих предмета који се налазе око њега, ниједно узбуђење које они могу да саопште духу не могу бити заборављени или избрисани из књиге сећања. Није песникова дужност да мисли, да суди, да доказује и познаје. Ниједна од ових ствари није за њега, његов живот има само два циља: да види и да осећа. Љубитељи поезије од уметности захтевају фиксирање онога што је пролазно, објашњење онога што је несхватљиво.

У песми *Carpe florem qua mox ipse cadet si carpta non erit* доминира чудан спој пригушеног, готово неприметног, песимизма и еротизма што је поприлично необична појава у савременој поезији. Еротизам је у овој песми концизан али и, истовремено, и стидљив (што не личи на Бушића, но, дешава се и бољима) али и довољно убојит да женски принцип постави на највиши пиједестал потребе за што дужим трајањем овоземаљских лепота.

Корачајући кроз дадаистички манифест: *Секрет протуконклава*, може се савим лепо и исцрпно изразговарати са најнеочикаванијим облицима живљења који пред нас искачу као чупавац из кутије, њеним боговима и смртницима, и у тој шетњи лако ћемо доћи до закључка да се може корачати и на бициклу, што је

Сиоран целог живота и радио. Беретку на главу, седло под задњицу и цео свет је ваш. Ако паднете, нећете даље од земље. А шта је земља друго него тачка под знаком питања на које се људи узалуд труде да дају ваљане одговоре.

Песме из ове књиге које ће, несумњиво, побудити већу пажњу читалаца и које се издвајају посебним стањем душе свакако су: *Бијег од страхова*, *Утваре*, *Свима њима једнако а нама што остане*, *Отимају дјеци сендвиче из руке*, *Наша реалност (усудићу се рећи – антологијска)*, *Либерална љевица*, *дјед мраз и друге урбане легенде*, *Оно*, *Сузе крв сперма*, *Посљедњи Хашашин*, *Тко ће писати пјесме*, *У свијету маште и изнутрица (опет ћу се дрзнути да кажем – још једна антологијска)*, *Гади ми се мој радни стол*, *Ако си копија – ниси оригинал (као да ју је писао Боб Рок)*, *Еманципирана кокош*, *Органски узгојена храна*, *У - у - у ја не постојим*, *Ово мало поезије*, *Барба ВС. триста стаљиниста*, *Carpe florem qua tox ipse cadet si carpta non erit*, *О аматерској поезији*, *Мала жена жели преко црте*, *Барбара*, *Семафор*, *Ракија конектинг пипл*, *Није да измишљам топлу воду али има их који још не знају*, *Полуписмени људи су опаснији од неписмених*, *Проститутке*, *Јебо те ево*, *Земљопис и тако – то...*

Вешт уплив у тајне језика, поигравање у његовим лагумима и радовање откривеним, заслужни су што поезија Франка Бушића задобија ознаке смеле и особене поетике у којој оглед о виђеном, а недовољно исказаном представља јасан песников став да су шеме мртве. Жива је само садашњост.

Бушићев бескомпромисни поетски став, препун литерарне луцидности и духовитости, коме је за упоређивање најближи пример вешт дриблер у петерцу противника, клизи онако како је палим зрнцима песка у пешчанику била објашњена записаност пре него су утамничени у стакло и сломоврат.

Уз читање књиге: *Секрет протуконклава*, ускрсава и једна бриљантна мисао Ралфа Валда Емерсона: *Неке нас књиге остављају слободнима, а неке нас чине слободним.*

Франко Бушић је такав песник, лако нас уверава, уз потпуно осећање слободе, да живот и није тако озбиљна ствар како нас плаше током читавог његовог трајања.

Ако постоји рам за антологијске стихове, потражите га у овој књизи, тачније речено, иза слике аутентичне боемске физиономије.

Чедомир ЉУБИЧИЋ